

FORLØBET i Naturens Rige 2016-2017

Naturens Rige er et aktionslæringsforløb, der undersøger og skaber ny viden om, hvordan vi bedst bruger naturen i det mentale sundhedsfremmearbejde. Vi vil gennem et praksisnært aktionslæringsforløb i otte danske kommuner *bruge naturen som omdrejningspunkt for at skabe og udvikle konkrete, lokale projekter, der gennem skabende fællesskaber og involverende deltagelse, bidrager til borgernes mentale sundhed*. Vi vil samtidig belyse, hvad naturen særskilt kan bidrage med i kommunernes mentale sundhedsfremmearbejde, og om der er en særlig værdi knyttet til sundhedsfremmende aktiviteter i natur og uderum.

Deltagere

Middelfart, Næstved, Rødovre, Vallensbæk, Herning, Randers, Ringkøbing Skjern og Viborg Kommune deltager i projektet, hver med en aktionslæringsgruppe, der ideelt set er sammensat således: en sundhedskonsulent, en byplanlægger/repræsentant for teknik og miljø, en frivillighedskonsulent, en borger(frivillig), evt. en ekstern ressource (fx en organisation eller forening). Denne sammensætning for at sikre *en tværgående forankring i den kommunale forvaltning* og dens omgivelser, og for at skabe en optimal kontekst for at få et mikro-univers af nye muligheder for sundhedsfremmende indsatser til at gro frem.

Målgruppe

Målgruppen for Naturens Rige er potentielt alle borgere i de otte deltagende kommuner. Vi ønsker at påvirke den mentale sundhed til et generelt, kvalitativt løft i velfærden. Den primære målgruppe for selve aktionslæringsforløbet er deltagerne i de tværfaglige aktionslæringsgrupper i hver kommune, der efter endt forløb tænkes at fungere som en slags ambassadører, der bidrager konstruktivt til et løft af det lokale mentalt sundhedsfremmende arbejde relateret til naturen.

Forløbet

Overordnet ser forløbet således ud:

- 30. august: indledende møder øst (Dybsø Naturskole i Næstved)
- 19. september: indledende møder vest (Herning, sted følger)
- *forberedelse*
- 3. oktober: Workshop 1 - kick-off
- *videre arbejde med projektet og aktion 1*
- 6. december: Workshop 2 - ledelse af mikro-frivillighed
- *videre arbejde med projektet og aktion 2*
- 20. marts 2017: Workshop 3 - sundhed gennem naturlige muligheder
- *videre arbejde med projektet og aktion 3*
- 29. maj 2017: Workshop 4 - naturens rige
- *videre arbejde med projektet og aktivering af ny handling – efter projektet*
- September 2017: Afsluttende konference: Nature-work as healthy net-work

Se også oversigt over forløbet nedenfor.

Facilitatorer

Aktionslæringsforløbet faciliteres af *Anna Paldam Folker*, seniorrådgiver, ph.d., Statens Institut for Folkesundhed, SDU og *Christa Breum Amhøj*, ph.d. og post doc på CBS og leder af forskningsprogrammet Offentlig Entrepreneurship på Center for Virksomhedsudvikling og Ledelse.

Forløbet bygger på principper for aktionsforskning, hvor læringsprocesser tilrettelægges som en vekselvirkning mellem afprøvning af nye handlinger og refleksion, og hvor aktiv deltagelse af projektdeltagere er en central del af forsknings- og udviklingsprocessen. Metoden bidrager med konkrete løsninger på praktiske problemer i hverdagen. Og implementeringen af disse løsninger er samtidigt en integreret del af udviklingsforløbet.

Indsats

Projektet kræver, at hver af de deltagende kommuner stiller med et engageret aktionslæringshold, der har energi og mod på at bruge sig selv og hinanden igennem projektforsløb. Imellem workshop'ene, er det essentielt, at aktionslæringsgrupperne arbejder løbende med projektet, hjemme i kommunen. Aktionslæringsgrupperne fører **logbog** over de lokalt forankrede projekter undervejs. Og ved projektets afslutning, er det vores intention, at deltagerne i aktionslæringsgrupperne, har transformeret sig til indsigtfulde **ambassadører**, klædt på til at sætte nye standarder for brugen af naturen i det mentale sundhedsfremmearbejde, lokalt i kommunerne.

Output

- Tredive uddannede ambassadører (deltagerne i de otte kommunale aktionslæringsgrupper), klædt på til at sætte nye standarder for brugen af naturen i det mentale sundhedsfremme- arbejde i kommunerne.
- Logbog over de otte lokalt forankrede projekter - ført af aktionslæringsgrupperne undervejs.
- Projektkatalog, der dokumenterer metoder og erfaringer med naturens skabende og sunde fællesskaber.
- Løbende evaluering af projektet på baggrund af i udviklingsfasen udviklet evalueringsdesign.
- Beskrivelse af aktionsforskningens resultater beskrevet i artikel af Anna Paldam Folker og Christa Amhøj (ved afslutning af projektets del 2 i 2017).

Oversigt over forløbet i Naturens Rige

Herunder følger en oversigt over forløbet i Naturens Rige – med forbehold for de indholdsmæssige justeringer vi laver undervejs, i takt med at vi bliver klogere.

Naturens Rige - Naturens skabende og sunde fællesskaber

Et mellemrum mellem kommune og borger, der skaber et mikro-univers af nye muligheder

Forberedelse: Indsamling af relevant materiale som aftales på første møde. Eksempelvis kommunens vision, lokalplaner for området, sundhedspolitikker, deltagelsesobservationer og billeder af området mm. Eller et allerede eksisterende projekt.

Naturens

Rige

Et mellemrum ml
kommune og borger

– og et mikrounivers af
endnu ikke mulige
sundhedsmuligheder

Workshop 1: kick-off

Kom med det indsamlede materiale, der handler om naturens rum som en mulighed for at skabe en kvalitativ bedre velfærd.

Arbejd med problematikken således at den spidsformuleres og gøres til en innovativ og samskabende velfærdsaktion, der skaber deltagelse og skabende fællesskaber.

Hvilke 'kvaliteter' er der i det eksisterende projekt, og hvilke kan lægges til? Vi kortlægger de aktuelle og de potentielle muligheder. Hvilke strategiske parter er relevante at få med for at få projektet til at løfte sig? Hvad er mulighederne og udfordringerne? Hvilke roller er i spil?

Mødested: Et udested, der kan inspirere og give energi til nytænkning. Vi gør læring, der kan mærkes og arbejder med aktioner/aktions(med-)forskning.

Aktion 1: Deltagerne får en opgave der handler om at skabe forbindelseslinjer mellem de strategiske partnere - og i forhold til at blødgøre organisationen til at kunne skabe en kvalitativ bedre velfærd.

Ledelse af mikro- frivillighed

Sundhed i hver
eneste bevægelse

Workshop 2:

Ledelse af frivillighed handler ikke kun om at få relevante strategiske parter med til at løfte et konkret projekt om inddragelse af naturens rum. Frivillighed handler også om at kunne skabe og lede en særlig form for *ren deltagelse*, hvor vi går på kanten af vores formelle roller og bidrager til den fælles sag/velfærdsaktion.

Arbejdet med deltagelsesprocesser betyder samtidig et fokus på den mentale sundhed i hvert eneste skridt. Når vi løfter foden - og inden vi sætter den ned igen - er der altid en mulighed for at intensivere det skridt. **Kommunen går fra at levere en ydelse til at blive en organisation, der er med til at tiltrække og sprede 'mentalt sunde' deltagelsesprocesser i og gennem naturen.** Naturens rige har et reservoir af kvaliteter, der netop kan tiltrække og sprede anderledes mulige måder at deltage på.

Vi arbejder med det lederskab, der skal til for at se og skabe muligheder i naturens rige: **Skal projektlederne kunne lede 'naturens rige' som et mikro-univers af muligheder for mere sundhed, skal de kunne skabe rum til innovative og kreative processer - og de skal kunne deltage aktivt og skabende i dem.**

Denne workshop er en træningsbane, der skaber læring, der kan mærkes og som dermed kan omsættes direkte i forhold til at involvere de strategiske partnere.

Aktion 2: Deltagerne inspireres til at give sig selv en opgave i forhold til at få øje på, hvor de allerede arbejder med at få relevante partere til at gå på kanten af deres formelle rolle - og i forhold til at arbejde endnu mere strategisk med disse kvalitative bedre relationer mellem kommune/borgere. Opmærksomhed: Hvordan muliggør naturen som mellemrum mellem kommunen og borgeren nye måder at deltage i velfærdsopgaven på?

**Sundhed
gennem
naturlige
netværk**

Workshop 3:

Sundhed gennem naturlige og skabende netværk, der spreder social energi. Vi arbejder med et flerdimensionelt begreb om sundhed. En kvalitativ bedre sundhed handler om at kunne rumme et perspektiv på både det mentale, det fysiske og det emotionelle - og ikke mindst på den sociale energi.

Naturen kan iagttages som et rodnet af muligheder, der potentielt kan spire og give ny energi. Vi arbejder med **"Nature-work" som muligheden for "Net-work"**.

Vi arbejder med (visuelle, kropslige og innovative) metoder til at kunne skabe åbninger til den viden og til at få den viden til at sprede sig som livgivende rodnet. Vi arbejder således med feed-back og evalueringsformer, der muliggør mere af det, der virker sundhedsfremmende i og/gennem vores arbejde med naturen.

Aktion 3: Deltagerne inspireres til at eksperimentere med metoder og materialiteter fra naturens rige, der leder på den tavse og den vage viden, der er imellem os, og som skaber den sociale energi, der gør, at vi faktisk kan mærke lysten til at skabe mere sundhed sammen. Metoderne og erfaringerne med dem samler vi i et katalog om naturens skabende og livgivende fællesskaber - som lægges elektronisk så det kan udbygges også efter forløbet.

Naturens

Rige

Kommune og borgere i skabende og livgivende mellemrum

Workshop 4:

På den sidste workshop fremviser deltagerne resultaterne fra deres konkrete projekter for hinanden. Der bruges visuelle evalueringsmetoder:

Der gives individuel feed-back. Der arbejdes med at se flere potentialer på tværs af fagprofessioner, siloer og organisationer. Der reflekteres over, hvordan arbejdet med de teknikker, der leder på det potentielle og endnu ikke mulige har formået at få deltagerne til at kunne bruge al den viden, der er til rådighed og ikke kun et fag, et felt og en borger. Deltagerne tegner det organisationsdiagram, som de er med til at skabe (som livets DNA). Og næste nye handling - efter projektets afslutning - aktiveres.

Afsluttende konference:

Nature-work as Healthy Net-work - en naturlig og performativ konference om skabelse af nye velfærdsmuligheder: Konferencen holdes et inspirerende sted tæt på en naturlig aktivitet. Konferencen muliggør en række pop-up aktioner, hvor 'nature-work' kan afprøves og faktisk mærkes. Konkrete borgere deltager i, og er med til at muliggøre aktiviteterne.